

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Факультет суспільно-гуманітарних наук

Кафедра філософії та релігієзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
_____ 2026 р.

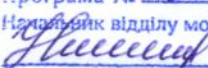
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ: ФІЛОСОФІЯ

для студентів

спеціальності	061 Журналістика
рівня вищої освіти	перший (бакалаврський)
освітньої програми	061.00.02 Реклама і зв'язки з громадськістю

Київ – 2026

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Код ЄДРПОУ 45307985	
Програма № <u>3034/26</u>	
Наказник відділу моніторингу якості освіти	
	
(підпис)	(прізвище, ініціали)
« <u>26</u> » _____ 20 <u>26</u> р.	

Розробники:

Тарасюк Лариса Сергіївна, доктор філософських наук, професор кафедри філософії та релігієзнавства Факультету суспільно-гуманітарних наук Київського столичного університету ім. Бориса Грінченка.

Викладач:

Тарасюк Лариса Сергіївна, доктор філософських наук, професор кафедри філософії та релігієзнавства Факультету суспільно-гуманітарних наук Київського столичного університету ім. Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії та релігієзнавства Факультету суспільно-гуманітарних наук

Протокол від 12 січня 2026 року № 8

Завідувач кафедри _____ д. філос. н., проф. Олександр ГОРБАНЬ

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми

____.____.20__ р.

Гарант освітньої (професійної/наукової програми) _____ к. н. соц. комун., доц. Нетреба М.М.

Робочу програму перевірено

____.____.20__ р.

Заступник декана _____ Віталій ЗАВАДСЬКИЙ

Пролонговано:

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р.,
протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р.,
протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р.,
протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р.,
протокол № ____

Тарасюк Л.С., 2026 р.
© Київський університет імені Бориса
Грінченка, 2026 р.

1. Опис навчальної дисципліни «Філософські студії» спеціальності 061 Журналістика - Реклама і зв'язки з громадськістю

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	дисципліна обов'язкової навчальної компоненти	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	2 / 60	
Курс	3	
Семестр	6	
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	
Обсяг кредитів	2	
Обсяг годин, в тому числі:	60	
Аудиторні	28	
Модульний контроль	4	
Семестровий контроль	15	
Самостійна робота	13	
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни “*Філософські студії: Філософія*” – формування цілісного світогляду, професійних компетенцій, практичних навичок, для розв’язання складних спеціалізованих задач та практичних проблем в соціальних комунікаціях, що передбачає застосування загально-філософських методів. Вчитися застосовувати знання, ефективно їх використовувати, аналізувати з ціллю соціально-комунікаційних зв’язків. Наукове обґрунтування картини світу, мислення відповідно загальних компетентностей.

Мета і завдання курсу гармонійно узгоджується зі стрижневою метою освітньо-професійної програми – надати освіту в галузі журналістики, із здатністю вільно здійснювати безпечну комунікацію, широким доступом до працевлаштування, підготувати студентів із поглибленим інтересом до певних галузей філософії для подальшого навчання; сформувати комунікативну,

інформаційну і соціокультурну компетенції студентів – майбутніх фахівців з видавничої справи та редагування, реклами та зв'язків з громадськістю з урахуванням їхніх майбутніх професійних потреб.

Дисциплінарні компетентності узгоджуються з наступними програмними компетентностями, а саме:

ЗК 03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 04 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 11. Здатність спілкуватися державною мовою.

3. Результати навчання за дисципліною

Згідно матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми передбачено зв'язок між навчальною дисципліною «Філософські студії» та наступними *компетентностями*:

РН 3. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.

РН 4. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

РН 9. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.

РН 10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних цінностей і досягнень.

РН 11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план
для денної форми навчання спеціальності
061 Журналістика - Реклама і зв'язки з громадськістю

Назви змістових модулів і тем	У сь ог о	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самос тійна
		Лек ції	Се мін ари	П ра кт ич ні	Ла бо ра то рні	Інд иві дуа льн і	
Змістовий модуль I. Філософія як духовно-світоглядний феномен							
Тема 1. Народження філософії, історія та сьогодення.	6	2	2	-	-	-	2
Тема 2. Людське буття (життя) і небуття (вмирання і смерть). Чи можна жити вічно?	6	2	2	-	-	-	2
Тема 3. Пізнаванність світу. Природа реальності. Реальне та віртуальне.	6	2	2	-	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	20	6	6	-	-	-	6
Змістовий модуль II. Етико-естетична парадигма філософського досвіду							
Тема 4. Християнська аксіологія: еволюція релігійно-філософський вчень та практична репрезентація в мистецтві.	6	2	2	-	-	-	2
Тема 5. Добро і зло. Що таке особистий вибір і як його правильно зробити?	6	2	2	-	-	-	2
Тема 6. Як досягнути щастя? Чи може людина позбутися горя і бід?	6	2	2	-	-	-	2
Тема 7. Феномен любові й природа краси. Чи може любов подолати ненависть?	5	2	2	-	-	-	1
Модульний контроль	2						
Разом	25	8	8	-	-	-	7
Семестровий контроль	15						
Усього	60	14	14	-	-	-	13

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Філософія як духовно-світоглядний феномен.

Тема 1. Народження філософії, історія та сьогодення

Перші кроки людини до мудрості. Філософія як спосіб життя та його осмислення. Найдавніші філософські ідеї. Осьовий час – період народження великих релігійних традицій та філософських систем. Філософія і світогляд.

Як виникають, живуть та передаються філософські ідеї? Феномен усної (Сократ, Конфуцій) та написаної (Платон, Аристотель) філософської спадщини.

Парадигмальний погляд на філософію: філософія як мудрість у Стародавній Греції; філософія як етика у давній китайській та індійській філософії; філософія як служниця богослов'я у європейському Середньовіччі; філософія як основа гуманістики епохи Відродження; філософія як ключ до наукових знань у Новий час; інваріантність та плюралізм філософських систем у новітній час.

Чому філософські питання минулого залишаються актуальними? Практичне значення філософії у житті людини.

Тема 2. Людське буття (життя) і небуття (вмирання і смерть). Чи можна жити вічно?

Головні підходи до вирішення проблеми появи життя: креаціонізм та еволюціонізм. Життя та його осягнення філософією і сучасною наукою. Виникнення і розвиток життя на Землі.

Що таке свідомість та як її пояснювали в різні епохи в різних філософських системах: свідомість як Божий дар чи результат еволюції? Найважливіші чинники, що сприяли виникненню свідомості. Свідомість як вища форма відображення і регулювання людської діяльності. Мережева концепція свідомості. Свідомість і мова: знаково-символічні системи. Основні властивості свідомості та її структура. Свідомість та емоції. Свідоме і підсвідоме. Свідомість та інтуїція. Самосвідомість і її форми. Сутність рефлексії.

Людина як об'єкт і суб'єкт буття. Поняття волі у філософії. Філософія про сенс життя. Парадигмальний погляд на сенс людського життя: ідея вічного повернення і переродження; ідея про світ ідей і світ речей; ідея поцейбічного і потойбічного світів; ідея життя як унікального феномену.

Філософія про небуття (вмирання). Тлумачення смерті у різних філософських системах: історико-філософський огляд. Антагонізм Еросу і Танатосу в психоаналізі. Смерть як страх забуття чи як добрий кінець хорошого життя: проблема смерті й безсмертя. Основні проблеми біоетики: евтаназія,

аборт, генна інженерія тощо. Вічність як філософська проблема: чим людина може обезсмертити себе?

Тема 3. Пізнаванність світу. Природа реальності. Реальне та віртуальне

Космологія досократівського (натурфілософського) періоду: виникнення ідей Космосу і Хаосу, числа і космічної гармонії; особливості розуміння руху і простору; пошуки первоначала світу (ранній атомізм від Фалеса і Геракліта до Епікура); стихійний матеріалізм. У чому полягає ідея Логосу? Хто такі скептики і чому їхні ідеї актуальні сьогодні? Картина світу у Стародавній Індії і Китаї.

Що стало поштовхом науково-технічної революції: соціальні, економічні та релігійні фактори. Емпіризм, сенсуалізм і раціоналізм як ключові підходи до пізнання. Знання як нова суспільна сила. Ідея просвітництва як шляху до прогресу людства. Становлення європейської науки як практичної сфери діяльності. Суть коперніканського перевороту в філософії І. Канта. І. Кант про процес пізнання та його межі. Сутність закону трьох стадій розвитку розуму О. Канта. Роль позитивізму в формуванні наукового світогляду. Діалектика як метод філософії та її роль у матеріалістичному підході до процесу пізнання. Проблема єдності світу. Проблема субстанції. Монізм і плюралізм.

Філософія про різноманітність та єдність світу. Поняття руху, стійкості та мінливості, переривчатості та неперервності як його характеристики. Рух і розвиток. Основні форми руху, їх співвідношення, якісна специфіка і взаємозв'язок. Проблема класифікації руху. Простір і час. Субстанціональна і реляційна концепції простору і часу.

Як здійснюється процес пізнання: від появи ідеї і формулювання гіпотези до створення концепції і теорії. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання. Поняття методу і методології. Наукові методи емпіричного рівня пізнання (споглядання, вимірювання, експеримент), методи теоретичного рівня пізнання (формалізація, аксіоматичний, гіпотетико-дедуктивний, метод мисленнєвого експерименту).

Процес становлення сучасної картини світу: сучасна наука про складну систему організацію матерії, основні рівні організації неживої та живої природи. Що таке філософія фізики, філософія математики, якими проблемами займається філософія науки? Догматизм і релятивізм: філософія про межі наукового пізнання.

Що таке епістемологія? Проблема істини у філософії та концепції істини. Абсолютна і відносна істина, істина і хиба. Істинність і правда. Поняття постправди. Реальне і віртуальне: як мережі змінюють наше сприйняття світу. Що таке симулякри і симуляція та навіщо ми втікаємо у віртуальну реальність?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Етико-естетична парадигма філософського досвіду.

Тема 4. Християнська аксіологія: еволюція філософсько-релігійних вчень

Історична доля християнської релігії у період Римського царства: Христос *contra* культи. Впливи античності та релігій Сходу. Монотеїстична суть Біблії та християнська аксіологія. Грецький Ерос та християнська Агапе: порівняння філософських настанов.

Співвідношення вічності і часу. Історія суспільства як моральна еволюція. Проблема свободи людини. Суть полеміки навколо універсалій. Номіналізм. Зацікавленість індивідуальним існуванням речей. Пізнання Бога як акт віри. Душа як усвідомлене, розумне й вольове буття. Етичні умови морального життя: любов до Бога та милосердя. Історіософські перспективи людства: *civitas Dei* чи *civitas terrena*? Августинізм у філософсько-теологічних рефлексіях класичної й неklasичної доби. “Онтологічний доказ” існування Бога (св. Ансельм Кентерберійський). Філософія як “служниця” теології. Раціоналізація віри у теологічній діалектиці П. Абеляра. Полеміка навколо універсалій.

Метафізичний реалізм св. Томи Аквінського. Людина як духовно-тілесна єдність. Інтелектуальне пізнання Бога. Томістична етика чеснот.

Філософський вимір реформ II Ватиканського собору. Сучасна католицька філософія: неотомізм та персоналізм. Концепція людини як особи (Ж. Марітен). Концепція “двох відчужень” (Е. Муньє).

Тема 5. Добро і зло. Що таке особистий вибір і як його правильно зробити?

Поняття добра і зла у релігійно-філософських системах. Що таке гріх? Поняття ентропії у філософії. Чи може зло бути покараним і якою є винагорода за добро? Що таке кармічний закон в індійській філософії? Проблема співмірності покарання за злі вчинки: смертна кара – «за» і «проти».

Філософія про моральний вибір людини. Проблема вибору в ситуації абсурду або виклику як одна із ключових філософських проблем екзистенціалізму. Чи приречена людина на помилковий вибір?

Тема 6. Як досягнути щастя? Чи може людина позбутися горя і бід?

Щастя як радість від життя. Три підходи до проблеми людського щастя: щастя як насолода і задоволення бажань (гедонізм), щастя як самопізнання і втеча від марнот життя (аскетизм і ескапізм), щастя як усвідомлена самореалізація особистості (людина – коваль власного щастя). Хто такі кініки і чому їхні ідеї актуальні сьогодні? Розуміння щастя в китайській етичній системі: щастя як недіяння чи як реалізація особистості в суспільстві й державі? Як пошуки щастя привели до появи ідеї індивідуальної свободи.

Чи можна досягти особистого щастя за рахунок інших: «категоричний імператив» І. Канта. Чи можливо подолати горе і біди розумом? Чому гнів шкодить нашому щастю? Хто такі стоїки і чому їхні ідеї актуальні сьогодні?

Тема 7. Феномен любові й природа краси. Чи може любов подолати ненависть?

Ідея любові як першооснови буття. Любов і ворожнеча як всесвітній закон у філософії Емпедокла. Поняття еросу в грецькій філософії. Любов і сексуальність в індійській філософії. Філософські виміри любові у Сократа: «любов по тілу» і «любов по душі». Класифікація любові у Платона. Трансформація розуміння любові у європейській середньовічній філософії: любов до людини і любов до Бога. Любов як морально-етичний ідеал у гуманістичній філософії Відродження.

Раціоналізація любові у філософії Нового часу: любов як фундамент моральності та основа законів. Чи можна подолати ненависть і ворожнечу шляхом розумних законів?

Природа краси. Категорії «прекрасне» і «потворне» у філософських студіях. Основні види мистецтва: сучасна інтерпретація традиційних тем і сюжетів (живопис, музика, опера, балет та ін.). Чи завжди об'єктивна інтерпретація прекрасного?

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів спеціальності

061 Журналістика - 061.00.03 Реклама і зв'язки з громадськістю

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	3	3	4	4
Відвідування семінарських занять	1	3	3	4	4
Робота на семінарських заняттях	10	3	30	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-
Максимальна кількість балів за всіма видами діяльності	-	-	76	-	93
Загальна максимальна кількість балів: 169					
Розрахунок коефіцієнта: $60/169=0.35$					
Семестровий контроль: 40 балів					

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Самостійна робота – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Мета самостійної роботи студентів:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів;
- формування умінь і навичок самостійної розумової праці;
- розвиток морально-вольових зусиль;
- формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань як необхідної умови професійного становлення.

Завдання самостійної роботи студентів:

- навчання студентів самостійно працювати з різними джерелами інформації;
- творче сприйняття і осмислення навчального матеріалу;
- формування навичок щоденної навчальної самостійної роботи.

Зміст самостійної роботи полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;
- презентація та захист результатів виконання вибіркового дослідницького завдання.

Самостійна робота студентів повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
- мобільність і критичність мислення;
- володіння засобами обробки інформації;
- здібність до творчої праці.

Критерії оцінювання – кожна самостійна робота до кожного Модуля оцінюється у 5 балів.

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Глибина і повнота розкриття завдань	2 бали
2	Повнота використання рекомендованої літератури	1 бал
3	Обґрунтування висновків	0,5 балів
4	Грамотність, стиль викладу, оформлення роботи	1 бал
5	Обсяг виконаної роботи	0,5 балів

Система оцінювання самостійної роботи студентів спеціальності

061 Журналістика - 061.00.03 Реклама і зв'язки з громадськістю

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
1	До теми 1. В контексті першої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою	2	5

	тематикою та написати есе за одним з питань, визначених в планах семінарських занять.		
2	До теми 2. В контексті другої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою та написати есе за одним з питань, визначених в ЕНК.	2	5
3	До теми 3. В контексті третьої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою та написати есе за одним з питань, визначених в планах семінарських занять.	2	5
4	До теми 4. В контексті четвертої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою та написати есе за одним з питань, визначених в планах семінарських занять.	2	5
5	До теми 5. В контексті п'ятої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою та написати есе за одним з питань, визначених в планах семінарських занять.	2	5
6	До теми 6. В контексті шостої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою та написати есе за одним з питань, визначених в ЕНК.	2	5
7	До теми 7. В контексті сьомої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою та написати есе за одним з питань, визначених в планах семінарських занять.	1	5
Разом		13	35

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, за виконання індивідуальних самостійних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих

завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- 1) *Методи усного контролю*: робота в малих групах, інтерактивні презентації, індивідуальний контроль, брифінг, дискусія, розгляд проблемних питань, фронтальне (комбіноване) усне опитування, колоквиум, ігрові ситуації, контрольна співбесіда з проблеми модуля, тренінг, підбір власної бібліотеки, складання тез.
- 2) *Методи письмового контролю*: вхідні тести, соціопедагогічний практикум, контрольна робота, розробка графіків, таблиць, схем, діаграм, презентація соціального проекту, міні-диктант з визначення термінів, контрольна робота, творчі (дослідницькі) завдання, підготовка письмових відповідей на проблемні питання.
- 3) *Комп'ютерного (дистанційного) контролю*: мережеве навчання, консультаційного форуму, практичних робіт в асинхронному режимі, навчального проекту (моделювання політичного процесу чи явища) в синхронному режимі, хмарні технології, заняття з представленням знань та умінь моделі кореспондентського навчання, проект з залученням SMART- технологій.
- 4) *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Модульний контроль проводиться у формі описових або тестових завдань. Результати оцінювання навчальних досягнень кожного студента автоматично заносяться до електронного журналу після виконання завдань. За правильну відповідь на кожне запитання тесту студент отримує 1 бал. Максимальна кількість балів за контрольний тест – 25 балів. За кожне описове запитання оцінювання лежить в межах від 7 до 9 балів.

Кількість балів	Критерії оцінювання
25 - 20	<i>Відмінний рівень</i> (завдання виконано якісно)
19 - 15	<i>Добрий рівень</i> (завдання виконано якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей)
14 - 10	<i>Задовільний рівень</i> (завдання виконано якісно з середнім показником правильних відповідей)
0-9	<i>Незадовільний рівень</i> (завдання не виконано або виконано з низьким показником правильних відповідей)

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 7), де зазначено види контролю і кількість балів за видами.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Методика розрахунків модульної і семестрової оцінок студента

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю – письмова. Зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри та зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті. У випадку проведення екзамену онлайн (на час карантинних заходів та/або військового стану) – підсумковий контроль проводиться у вигляді тестування у ЕНК

Рівень знань	Оцінка	Критерії оцінювання відповіді
Відмінний рівень	31 – 40	Відповідь студента: - містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірне розуміння змісту основних теоретичних положень; - вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання різних наукових концепцій та підходів щодо певної науково-теоретичної чи науково-практичної проблеми, пов'язаної з поставленим питанням; - здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.

Добрий рівень	21 – 30	Студент дав досить змістовну відповідь на поставлене питання, але відповідь містить наступні недоліки: - недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; - окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту екзаменаційного питання.
Задовільний рівень	11 – 20	Студент дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформленні відповіді на питання, а саме: - відповідь викладена недостатньо аргументовано та/або з порушенням правил логіки при поданні матеріалу; - відповідь не містить аналізу проблемних аспектів поставленого питання, свідчить про недостатню обізнаність з основними науковими теоріями і концепціями, що стосуються відповідного питання; - у роботі багато грубих орфографічних помилок;
Незадовільний рівень	0 – 10	Студент взагалі не відповів на питання, або його відповідь є неправильною, тобто містить грубі змістовні помилки щодо принципових аспектів поставленого питання. Аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною.

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Філософія як спосіб життя та його осмислення.
2. Найдавніші філософські ідеї. Осьовий час – період народження великих релігійних традицій та філософських систем.
3. Філософія і світогляд. Як виникають, живуть та передаються філософські ідеї?
4. Феномен усної (Сократ, Конфуцій) та написаної (Платон, Аристотель) філософської спадщини.
5. Парадигмальний погляд на філософію: філософія як мудрість у Стародавній Греції; філософія як етика у давній китайській та індійській філософії; філософія

як служниця богослов'я у європейському Середньовіччі; філософія як основа гуманістики епохи Відродження; філософія як ключ до наукових знань у Новий час; інваріантність та плюралізм філософських систем у новітній час.

6. Чому філософські питання минулого залишаються актуальними? Практичне значення філософії у житті людини.

7. Головні підходи до вирішення проблеми появи життя: креаціонізм та еволюціонізм. Життя та його осягнення філософією і сучасною наукою. Виникнення і розвиток життя на Землі.

8. Що таке свідомість та як її пояснювали в різні епохи в різних філософських системах: свідомість як Божий дар чи результат еволюції? Найважливіші чинники, що сприяли виникненню свідомості.

9. Свідомість як вища форма відображення і регулювання людської діяльності. Мережева концепція свідомості. Основні властивості свідомості та її структура.

10. Людина як об'єкт і суб'єкт буття. Поняття волі у філософії.

11. Філософія про сенс життя. Парадигмальний погляд на сенс людського життя: ідея вічного повернення і переродження; ідея про світ ідей і світ речей; ідея поцейбічного і потойбічного світів; ідея життя як унікального феномену.

12. Філософія про небуття (вмирання). Тлумачення смерті у різних філософських системах: історико-філософський огляд. Антагонізм Еросу і Танатосу в психоаналізі. Смерть як страх забуття чи як добрий кінець хорошого життя: проблема смерті й безсмертя.

13. Основні проблеми біоетики: евтаназія, аборт, генна інженерія тощо. Вічність як філософська проблема: чим людина може обезсмертити себе?

14. Космологія досократівського (натурфілософського) періоду: виникнення ідей Космосу і Хаосу, числа і космічної гармонії; особливості розуміння руху і простору; пошуки первоначала світу (ранній атомізм від Фалеса і Геракліта до Епікура); стихійний матеріалізм.

15. У чому полягає ідея Логосу? Хто такі скептики і чому їхні ідеї актуальні сьогодні? Картина світу у Стародавній Індії і Китаї.

16. Що стало поштовхом науково-технічної революції: соціальні, економічні та релігійні фактори.

17. Емпіризм, сенсуалізм і раціоналізм як ключові підходи до пізнання. Знання як нова суспільна сила.

18. Ідея просвітництва як шляху до прогресу людства. Становлення європейської науки як практичної сфери діяльності.

19. Суть коперніканського перевороту в філософії І. Канта. І. Кант про процес пізнання та його межі.

20. Сутність закону трьох стадій розвитку розуму О. Конта. Роль позитивізму в формуванні наукового світогляду.

21. Діалектика як метод філософії та її роль у матеріалістичному підході до процесу пізнання.

22. Проблема єдності світу. Проблема субстанції. Монізм і плюралізм.

23. Філософія про різноманітність та єдність світу. Поняття руху, стійкості та мінливості, переривчатості та непереривчатості як його характеристики. Рух і

розвиток. Основні форми руху, проблема класифікації руху. Простір і час. Субстанціональна і реляційна концепції простору і часу.

24. Як здійснюється процес пізнання: від появи ідеї і формулювання гіпотези до створення концепції і теорії. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання.

25. Поняття методу і методології. Наукові методи емпіричного рівня пізнання (споглядання, вимірювання, експеримент), методи теоретичного рівня пізнання (формалізація, аксіоматичний, гіпотетико-дедуктивний, метод мисленнєвого експерименту).

26. Процес становлення сучасної картини світу: сучасна наука про складну систему організацію матерії, основні рівні організації неживої та живої природи. Що таке філософія фізики, філософія математики, якими проблемами займається філософія науки? Догматизм і релятивізм: філософія про межі наукового пізнання.

27. Що таке епістемологія? Проблема істини у філософії та концепції істини. Абсолютна і відносна істина, істина і хиба. Істинність і правда.

28. Поняття постправди. Реальне і віртуальне: як мережі змінюють наше сприйняття світу. Що таке симулякри і симуляція та навіщо ми втікаємо у віртуальну реальність?

29. Поняття добра і зла у релігійно-філософських системах. Що таке гріх?

30. Поняття ентропії у філософії. Чи може зло бути покараним і якою є винагорода за добро? Що таке кармічний закон в індійській філософії? Проблема співмірності покарання за злі вчинки: смертна кара – «за» і «проти».

31. Філософія про моральний вибір людини. Проблема вибору в ситуації абсурду або виклику як одна із ключових філософських проблем екзистенціалізму. Чи приречена людина на помилковий вибір?

32. Щастя як радість від життя. Три підходи до проблеми людського щастя: щастя як насолода і задоволення бажань (гедонізм), щастя як самопізнання і втеча від марнот життя (аскетизм і ескапізм), щастя як усвідомлена самореалізація особистості (людина – коваль власного щастя).

33. Хто такі кініки і чому їхні ідеї актуальні сьогодні? Розуміння щастя в китайській етичній системі: щастя як недіяння чи як реалізація особистості в суспільстві й державі? Як пошуки щастя привели до появи ідеї індивідуальної свободи.

34. Чи можна досягти особистого щастя за рахунок інших: «категоричний імператив» І. Канта. Чи можливо подолати горе і біди розумом? Чому гнів шкодить нашому щастю? Хто такі стоїки і чому їхні ідеї актуальні сьогодні?

35. Ідея любові як першооснови буття. Любов і ворожнеча як всесвітній закон у філософії Емпедокла. Поняття еросу в грецькій філософії.

36. Трансформація розуміння любові у європейській середньовічній філософії: любов до людини і любов до Бога. Любов як морально-етичний ідеал у гуманістичній філософії Відродження.

37. Раціоналізація любові у філософії Нового часу: любов як фундамент моральності та основа законів. Чи можна подолати ненависть і ворожнечу шляхом розумних законів?

38. Природа краси. Категорії «прекрасне» і «потворне» у філософських студіях. Основні види мистецтва: сучасна інтерпретація традиційних тем і сюжетів (живопис, музика, опера, балет та ін.). Чи завжди об'єктивна інтерпретація прекрасного?
39. Антропосоціогенез: процес становлення людини як суспільної істоти.
40. Що таке суспільне буття: «Я» та «Інший» – монологічність, діалогічність, емпатія.
41. Суспільство як об'єкт філософського пізнання в західній та східній парадигмах: індивідуалізм проти колективізму. Відкрите і закрите суспільство. Як формувалося громадянське суспільство.
45. Соціальна структура суспільства (класи, страти тощо). Суть філософських учень про масове суспільство. Соціальні відносини і соціальні інститути.
46. Культура як соціальний феномен. Структурні складові культури як системи.
47. Що таке громадянсько-національна ідентичність: коли люди усвідомили свою національну приналежність? Форми громадянсько-національної приналежності: націоналізм, інтернаціоналізм, космополітизм, мультикультуралізм. Особливості формування та розвитку української національної ідеї.
48. Політика як вид людської діяльності та комплекс філософських ідей.
49. Філософія про походження держави і форм правління. Держава як результат суспільної угоди. Держави західного та східного типу. Чому сучасне людство обрало демократію і чи існують альтернативи їй?
50. Ідеології: як філософи придумали об'єднувати і одночасно роз'єднувати людей. Головні ідеології та їхня історична доля. Що таке філософські утопії та антиутопії? Сучасна ідеологічна карта світу.
51. Що таке аксіологія та аксіосфера? Основні положення теорії цінностей.
52. Цінності етичні, естетичні. Цінності в їхньому історичному вимірі. Культура як сукупність цінностей. Індивідуальні, сімейні, групові, колективні, загальнолюдські цінності. Традиційні цінності та ціннісний релятивізм. Цінність як корисність: утилітаризм і прагматизм.
53. Філософське осмислення поняття «совість». Цінності як оціночні судження. Як навчитися правильно оцінювати себе та інших? Особисті, сімейні, корпоративні, суспільні та загальнолюдські цінності.
54. Історія віри: від ранніх вірувань до великих релігійних систем.
55. Особливості релігійного світогляду.
56. Як філософія у європейському Середньовіччі перетворилася на служницю богослов'я? Що таке схоластичний спосіб філософствування? Апокастасис як вчення про загальне спасіння. Теорія «двох істин», деїзм і пантеїзм як вирішення конфлікту між вірою та розумом.
57. Як доктрина М. Лютера про «виправдання вірою» змінила християнство? Філософське осмислення ідей Реформації. Чому протестантська етика стала поштовхом науково-технічного розвитку та переходу від феодалізму до капіталізму?

58. Що таке атеїзм? Нігілізм як крайня форма безвір'я. Чи може людина жити без віри? Поняття «філософської віри». Чому сучасна людина досі вірить у надприродні сили?
59. Теорії походження насилля. Теорії ненасилля як етичної альтернативи насиллю.
60. Природа війни і ворожнечі. Ідеологія як підґрунтя для виправдання війни. Міжнародна система запобігання військовим конфліктам та її критика.
61. Філософське розуміння права. Правова свідомість. Поняття природного права. Народження законів. Історична зумовленість норм і законів.
62. Філософія права як фундамент правознавства. Право, закон і справедливість: спільне та відмінне. Свобода людини та її межі. Співвідношення прав і обов'язків.
63. Ідеології та їх вплив на правову свідомість. Авторитарні та тоталітарні держави та питання справедливості.
65. Народження і поразки демократії. Демократичний державний устрій: його переваги і проблеми. Верховенство права і правова держава.
66. Проблема віку в філософії: стереотипи недосвідченості та світоглядної нестійкості молоді; мудрості старості; старості як нездатності сприймати зміни, ретроградності. Проблема ейджизму та шляхи її вирішення.
67. Основні філософські ідеї сучасного фемінізму. Переосмислення проблеми тілесності у сучасній філософії. Філософські проблеми гендерної рівності.
68. Расизм як хибна соціально-філософська теорія. Наукові спростування расових теорій. Чи можливо викоринити расові й релігійні забобони?
69. Проблема «Схід і Захід» у контексті постколоніальних філософських студій: європоцентризм, окциденталізм, орієнталізм.
70. Концепція «світ-системного аналізу»: суспільства центру і периферії. Глобалізація і національні культури: розмиття чи взаємне збагачення. Українська культура у глобалізованому світі.
71. Людина і природа як філософська проблема. Антропоцентризм, техногенний утилітаризм і науково-технічний раціоналізм як коріння конфлікту людина-природа.
72. Як і чому виникли глобальні проблеми людства? Чи справедливо звинувачувати в глобальній екологічній кризі західну цивілізацію?
73. Що таке екологічна свідомість і екологічне мислення? Роль екологічних систем у життєвому світі індивіда й людства. Філософія про межі росту людської цивілізації: технооптимізм і техноскептицизм.
74. Концепція ноосфери. Гіпотеза Геї. Концепція «глибинної екології». Концепція коеволюції. Концепція аутопоезису.
75. Філософська футурологія про майбутнє людства. Людина як Homo Deus.
76. Що таке історичний час? Чому циклічні концепції історії були першими? Циклічність у грецькій, індійській і китайській філософії. Відповідь на кризу класичної філософії: чому філософи у XIX-XX ст. повернулися до ідеї циклічності історії? «Хвильові» концепції як різновид циклічних концепцій історії.

77. Прогресистська стратегія лінійних концепцій історії від Августина Аврелія до сучасності. Ідея коловороту історії Дж. Віко. Концепції «кінця історії».
78. Естафетна теорія історії: як історичні епохи передають свої досягнення наступникам.
79. Стильова теорія історії: зміна епох через зміну стилів у мистецтві, літературі, практичній матеріальній діяльності, способах правління.
80. Історія як подія чи оповідь про неї історика? Проблематика макроісторії і мікроісторії.
81. *Historia est magistra vitae*. Чи може історія повторюватися і чи можна встановити закони історичного процесу?
82. Виникнення і розвиток освіти. Освіта у житті людини і суспільства.
83. Цінність освіти. Освіта як важливий чинник та індикатор сталого людського розвитку.
84. Роль науки у сучасній освіті та формуванні особистості. Функції науки у житті суспільства.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Рейтингов а оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання

7. Навчально-методична картка дисципліни

061 Журналістика - 061.00.03

Реклама і зв'язки з громадськістю

Загальний обсяг – 60 год. З них, аудиторні – 28 год. (лекції – 14 год., семінари – 14 год.).

Модульний контроль – 4 год. Семестровий контроль – 15 год.

ль	Змістовний модуль I			Змістовний модуль II				
алів за ль	76			93				
ії	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T.7	
за ання й	1	1	1	1	1	1	1	
оту на рі	10	10	10	10	10	10	10	
за ання рів	1	1	1	1	1	1	1	
остійну у	5	5	5	5	5	5	5	
з								
чного лю	Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота (25 балів)				
овий ль	Екзамен (40 балів)							

8. Рекомендовані джерела

Основні

1. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу. Навч. посібник. Львів, 2009.
2. Карась А. Філософія: предмет та історія: Текст лекцій. Львів, 1994.
3. Предмет і проблематика філософії: Навчальний посібник (за заг. ред. М. Скринника і З. Скринник). Львів, 2001.
4. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. 5-те вид., стереотипне. Львів, 2007.
5. Кримський С. Запити філософських смислів. К., 2002.
6. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук. Мюнхен-Львів, 1995.
7. Скотний В. Філософія: історичний і систематичний курс. К., 2005.
8. Петрушенко В. Л. Епістемологія як філософська теорія знання. Львів, 2000.
9. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки. Львів, 2006.

10. Філософія: предмет, історія, проблеми. Текст лекцій (під ред. Карася А.Ф., Скринника М.А., Пашука А.І.). Львів, 1994. ч. 1.
11. Кремень, В.Г., Ільїн, В.В. (2005). Філософія: мислителі, ідеї, концепції. Київ.
12. Попович М.В. Філософія свободи. Харків: Фоліо, 2018. 524 с.

Додаткові

1. Волковецький С., Петрів Я. Про Українську національну ідею як духовний закон нації // Просвіта Прикарпаття. 2020. <http://uaprosvita.if.ua/про-українську-національну-ідею-як-ду/>.
2. Гусєв В. І. Вступ до метафізики. К., 2004.
3. Захара І. Від кордоцентризму до раціоцентризму // Записки НТШ: Праці історично-філософської секції. т. CCLVI. Львів, 2008. С. 459-468.
4. Кемп П. Переосмислення філософії як сили слова // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. Львів, 2008. № 11. С. 7–14.
5. Мірчук І. Вступ до філософії. Мюнхен, 2006.
6. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: навч. посібник. К., 1996.
7. Табачковський В. Життєвий світ людини і пізнання: персоналістична інтерпретація // Філософська думка. 2006. № 2. с. 14-34.
8. Табачковський В.Г. Людина - Екзистенція - Історія. К., 1996.
9. Трансформація української національної ідеї / Упор. О.Доній. К.: Наш формат, 2019. 464 с.
10. Філософія Артура Шопенгауера та сучасність: колект. моногр. (за ред. А. Карася). Львів, 2012.
11. Філософія як стиль життя. Інтерв'ю з С. Б. Кримським // Дух і літера. № 15-16. 2006. С. 79-88.
12. Філософія: світ людини. Курс лекцій / під ред. Табачковського В. Г., Булатова М. О., Хамітова Н. В.). К., 2003. С. 15-36.
13. Фукуяма Ф. Великий крах. Людська природа і відновлення соціального порядку. Львів, 2005.
14. Чуйко В. Л. Рефлексія основоположень методології філософії науки. К., 2000.
15. Шенгерій Л. Хиби vs істина: раціональний аналіз парадоксів // Філософські обрії. № 26. 2011. С. 196-204.
16. Янарас Х. Нерозривна філософія: нариси вступу до філософії. К., 2000.

Англомовна література

1. Wu K., Brenner J. Philosophy of Information: Revolution in Philosophy. Towards an Informational Metaphilosophy of Science. *Philosophies* 2017, 2, pp. 1-30.
2. Gordana Dodig-Crnkovic, Marcin J. Schroeder. Contemporary Natural Philosophy and Philosophies. *Philosophies* 2018, 3(42), pp.2-4; <https://doi.org/10.3390/philosophies3040042>

3. Mollgaard E. The Uneasy Relation between Chinese and Western Philosophy. **Journal of comparative philosophy** 2021, 20 (3), pp.377-387.
4. He S, Pan Y, Zhang N, Qian Z. The Educational Significance of Ancient Philosophy and the Reconstruction of Its Contemporary Value. **Jahrbuch der berliner museen** 2018, 60 (1), pp.48-54.
5. Lim D. Experimental philosophy and philosophy of religion. *European journal for philosophy of religion* 2017, 9 (3), pp.139-158.
6. Agassi J, Jarvie IC. The Problem of Analytic Philosophy. **Philosophy of the social sciences** 2019, 49 (5), pp.413-433.
7. Gatley J. The Educational Value of Analytic Philosophy *Journal of the American Philosophical Association* 2021. Volume 7. Issue 1, pp. 59-77.
8. Stoljar D. Philosophy as Synchronic History. *Journal of the American Philosophical Association* 2021, Volume 7, Issue 2. pp.155-172.
9. Sorell T. Experimental philosophy and the history of philosophy *British journal for the history of philosophy* 2018, 26 (5), pp.829-849.
10. **Bramall S.** Understanding philosophy in communities: The spaces, people, politics and philosophy of Community philosophy. **Philosophy and commu: theories, practices and possibilities**, 2020, pp.3-14.
11. Akiba, K. (2020). *The Philosophy Major's Introduction to Philosophy: Concepts and Distinctions*. Routledge.
<https://www.tnteu.ac.in/pdf/library/Philosophy/06.%20The%20Philosophy%20Major%E2%80%99s%20Introduction%20to%20Philosophy.%20Concepts%20and%20Distinctions%20author%20Ken%20Akiba.pdf>
12. Blackburn S. (1999). *Think: a compelling introduction to philosophy*. Oxford University Press.
https://www.academia.edu/36552818/Think_A_compelling_introduction_to_philosophy
13. Falzon C. (2007). *Philosophy goes to the movies: an introduction to philosophy* (2nd ed.). Routledge. https://e-edu.nbu.bg/pluginfile.php/620157/mod_resource/content/1/Christopher%20Falzon%20Philosophy%20goes%20to%20the%20Movies%20%202002.pdf
14. Irvine, W. B. (2009). *A guide to the good life: The ancient art of Stoic joy*. Oxford University Press.
15. Payne, W. R. (2015). *An Introduction to Philosophy*. Bellevue College. <https://openlibrary-repo.ecampusontario.ca/jspui/bitstream/123456789/475/2/Intro-to-Phil-full-text.pdf>
16. Solomon R. C. & Higgins K. M. (2017). *The big questions : a short introduction to philosophy* (Tenth). Cengage.

https://www.abdabrs.com/uploads/5/1/0/4/51042467/philosophy_the_big_questions.pdf

17. Tebbit, M. (2000). *Philosophy of Law: An Introduction*. Routledge. <http://ai-makurdi.org/wp-content/uploads/2020/04/88.-Philosophy-of-Law.-An-Introduction-Mark-Tebbit.pdf>
https://www.academia.edu/39256730/An_Introduction_to_Political_Philosophy.
18. Wolff J. (1996). *An introduction to political philosophy*. Oxford University Press.
https://www.academia.edu/39256730/An_Introduction_to_Political_Philosophy